

RK-nytt

TEXT: RARITETSKOMMITTÉN
GENOM MATS WÆRN

Raritetskommittén höll sitt vårmöte 2011 i Ottenby fågelstations bibliotek 17–18/4. Anders Eriksson, David Erterius, Alexander Hellquist, Magnus Hellström (ordf), Hans Larsson, Krister Mild och Mats Wærn (sekr) deltog. Totalt behandlades 110 rapporter varav ca 80 % godkändes för publicering.

Bland de godkända fynden kan nämnas balea-risk lira (Hönö/Vinga, Boh nov 2010), kalender-lärka (Segerstad, Öl okt 2010), vitvingad lärka (Holmögadd, Vb sept/okt 2010), mongolpiplärka (Stora Fjäderägg, Vb okt 2010), hedpiplärka av rasen *japonicus* (Viken, Sk dec 2010), svartstrupig järnsparv (Ottenby, Öl okt 2010), svarthakad buskskvätta av rasen *variegatus* (Gotska Sandön, Gtl juni 2010) och bergortolan (Utlängen, Bl juni 2010). I övrigt hänvisas till *Artportalen*.

SPEKTAKULÄRT FYND AV ALPJÄRNSPARV

Morgonen 26 april 2010 upptäcks en lockande alpjärnsparv vid Hoburgsklippan (Gotland). Fågeln är kvar till kl 04:45 den 27 april då den, efter att ha sjungit några strofer, ger sig iväg söderut "frekvent lockandes" (Sundreggruppen enl Svalan). Samma morgon kl 09:55 upptäcks en ivrigt lockande alpjärnsparv på Utklippan (Blekinge), i samband med att en regnfront drog in över ön. Fågeln var kvar på Utklippan i en dryg timme för att sedan fortsätta västerut. Såväl järnsparven vid Hoburgen som den på Utklippan är väl fotodokumenterade och efter studier av högupplösta foton talar alla detaljer i dräkten för att det rör sig om samma individ. Raritetskommittén valde mot bakgrund av detta att betrakta de båda observationerna som gällande en och samma individ. Avståndet mellan Hoburgen och Utklippan är 180 km. Förutsatt att den flög raka vägen innebär detta en medelhastighet på ca 35 km/h.

SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA *variegatus*

En svarthakad buskskvätta från Gotska Sandön juni 2010 uppvisande karaktärer för rasen *variegatus* (häckar i ett område väster om Kaspiska havet) diskuterades på mötet. Utifrån fotona går det inte att avgöra den exakta utbredningen av vitt på stjärtpenennorna, men den upplevs som utbredd och observatörerna reagerade omgående på detta i fält. Kunskapen om utseendevariationen hos *armenicus*, som också har synliga vita teckningar på stjärtpenennorna, är bristfällig. Det är därför inte helt självklart att publicera alla svarthakade

En i alla avseenden typisk svartbukig prutgås, bortsett från den vita halsringen, som var bruten både i nacken och framtill och inte lika hög som på en normal *nigricans*. Ottenby, 1 november 2010.

buskskvättor med vita stjärtar som *variegatus*. Mot bakgrund av att denna individ verkade vara slående vitstjärtad väljer dock Rk att publicera denna som *variegatus*. Om det framkommer nya rön i framtiden kan det bli aktuellt att då återgranska fynden.

PRUTGÅS *nigricans*

En rapport om en 2K+ svartbukig prutgås (rasen *nigricans*) vid Ottenby i oktober 2010 diskuterades (se foto). Formen granskas numera av Rrk, men i detta fall hade Rrk Öland valt att överlämna granskningen till Rk. Fågeln var typisk bortsett från den vita halsringen, som var bruten både i nacken och framtill och inte lika hög som på en normal *nigricans*. Fortfarande är kunskapen om variationen i rasens utseende ofullständig, liksom förståelsen för vad som händer i de områden där den möter raserna *bernicla* respektive *brotta*. Entydiga bevis saknas ännu för omfattande hybridisering, även om olika åsikter kring detta finns i litteraturen.

Studier av *nigricans* i häckningsområdena i östra Sibirien och Alaska har visat att utseendet varierar en del, också om man bortser från 2k-fåglar som ännu inte har hunnit utveckla en typisk dräkt. Fåglar som avviker från klassiska *nigricans* förekommer alltså i områden där genflöde från andra raser gissningsvis är begränsat. Sällsynt tycks halsringen kunna vara bruten framtill, vilket fotot på en adult hane från Kalifornien i december visar (skinnet finns på American Museum of Natural History i New York). Baserat på nuvarande kunskap väljer Rk att publicera fågeln som en *nigricans*, naturligtvis med förbehållet att omprövningar kan behöva göras i ljuset av nya rön.

TRISTIS

I *Vår Fågelvärld* 1/2011 sammanfattar raritets-

kommittén dagens kunskap om gransångare av rasen *tristis* och dess relation med *abietinus*. Många individer på svensk mark är svårbedömda, men formen är så pass vanlig i Sverige på höstarna att det inte motiverar en granskning av raritetskommittén.

I VF-artikeln presenteras förslag på kriterier för publicering. Många goda *tristis* har inte rapporterats genom åren, bland annat på grund av högt ställda krav för publicering, och sannolikt kommer vi att få en helt ny fyndstatistik i framtiden för denna form. Från och med 2011 överlämnas granskningen av *tristis* till de lokala rapportkommittéerna.

KASPISK TRUT

Fynden av kaspisk trut ökar i Syd- och Mellansverige och från och med 2011 adderas Småland och Östergötland till listan på landskap där Rrk står för granskningen.

KRISTER MILD SLUTAR OCH HANS LARSSON TAR VID

Efter en andra vända i raritetskommittén slutade Krister Mild i och med detta möte. Krister besitter en fördjupad kunskap om flera av de former som regelbundet vållar huvudbry i bedömningarna och kommittén tackar Krister för hans insatser.

Krister ersätts av Hans Larsson, Tommarp. Hans är en framstående konstnär och en av de mest namnkunniga ornitologerna i Europa och kommittén ser fram mot samarbetet.

Krister Mild slutar och lämnar stafett-pinnen till...

...Hans Larsson från Tommarp i Skåne.

FOTO: ANDRÉ JULINDER